

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Saygılarımla.

Anta Go mv.

İzmir Milletvekili
Kadim Durmaz
Tokatlı

Ulku ÇAKIROZER
Eskişehir Milletvekili

Samy
Tahirov
Dirc

Utku ÇAKIRÖZTER
Eskişehir Milletvekili

Al' Karabaz
usaly MY

Norden / Yenter
Pekirdeğ M.V
Muht Gaz
Savun / Mup
mmmb

~~Mr. J. H. H. H.~~
 Ismet Guneshe
 Copakale nu
 Tahsin Beon
 YAKKA

Uzun Bayraktar
Antar

GEREKÇE

Dünya Küresel Demokrasi endeksinde hibrit demokrasi olarak kendine yer bulan ülkemizde insan hak ihlalleri, işkence ve kötü muamele her dönem önemli bir tartışma konusu olmuştur. Nitekim Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin 2024 yılı raporunda da bu konuya işaret edilmiş, "Avrupa'daki gözaltı yerlerinde sistematik işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya ceza iddiaları" başlıklı kararında "Türkiye'de son yıllardaki polis gözetiminde ve cezaevlerinde işkence ve kötü muamele uygulamalarında artış olduğu" tespitine yer vererek, konu ile ilgili benzer pek çok öneride bulunmuştur. Karar metninin Türkiye'ye ilişkin bölümünde, resmi makamların "işkence ve kötü muameleyle sıfır tolerans" mesajına rağmen "son yıllarda gözaltında ve cezaevlerinde işkence ve kötü muamelenin arttığı", bunun da Türkiye'nin bu alanda geçmişte kaydettiği ilerlemeleri "ikinci plana ittiği" görüşü dile getirilmektedir.

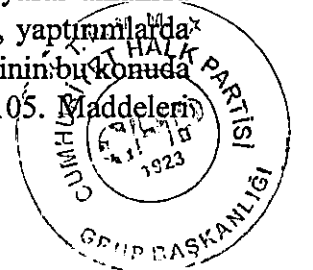
Öte yandan Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) Dokümantasyon Merkezi'nin verilerine göre; 2023 yılında kolluk güçlerinin toplanma ve gösteri özgürlüğü kapsamında yapılan barışçıl eylem ve etkinliklere müdahalesi sonucu 63'ü çocuk, en az 3.595 kişi işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kalmış, 45 kişi ise yaralanmıştır. 2024 yılının ilk beş ayında ise kolluk güçlerinin barışçıl eylem ve etkinliklere müdahalesi sonucu 77'si çocuk, en az 1.592 kişi işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kalmış, 23 kişi ise yaralanmıştır.

Yine aynı vakfın verilerine göre, 2023 yılında hapishanelerde işkence ve kötü muameleyle uğradığını iddia eden mahpus sayısı 594 kişidir. Hapishanelere girişten itibaren çeşitli nedenlerle (çıplak arama, kelepçeli muayene, ayakta tekmil vererek sayım gibi) uygulanan kaba dayak, her türden keyfi muamele ve keyfi disiplin cezaları, hücre cezaları, sürgün ve sevkler yakın tarihte görülmedik boyutlara ulaşmıştır. TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin tespit edebildiği kadarıyla, 2023 yılında hapishanelerde en az 20 mahpus hastalık, intihar, şiddet, ihmal vb. gerekçelerle yaşamını yitirmiştir. 2024 yılının ilk beş ayında ise aynı gerekçelerle 7 kişi yaşamını yitirmiştir.

İşkencenin ülkemizde bu boyutta olmasının en temel nedeni işkence yasağının mutlak niteliği ile bağdaşmayan çok ciddi bir cezasızlık kültürünün varlığıdır. Bu kültürün güçlenmesinde ve yaygınlaşmasında birincil etken ise cezasızlığın bir devlet politikası olmasıdır. İşkence yapan kamu görevlilerinin ve işkence iddialarının re'sen soruşturulmaması, yapılan soruşturmaların etkin ve bağımsız olmaması, işkence yapan kamu görevlilerinin yargılanması için izin sistemine başvurulması, ceza ertelemeleri, cezasızlık kültürünün yaygınlaşmasına ve işkence ile kötü muamelelerin artarak devam etmesine neden olmaktadır.

İşkence ve kötü muamelelerle mücadele konusunda irade beyanlarında bulunulmasına rağmen uygulamada bunun önüne geçilememesi, ülkemizin uluslararası platformlarda güç durumda bırakmakta sürekli bir yaptırım tehdidiyle karşı karşıya bırakmaktadır. Yukarıda da yer verdiğimiz veriler bağlamında Türkiye'nin işkence gerçekliği uluslararası kurum, mekanizma ve organlar tarafından hazırlanan raporlarda tüm çıplaklığı ile dile getirilmektedir.

Bu gerekçeler ışığında işkence ve kötü muamele ile mücadeleye yönelik alınan önlemlerin ve yapılan uygulamaların yeterli olup olmadığının araştırılması, yasal anlamda yoruma neden olan muğlak ifadelerin net ve açık olarak tekrar düzenlenmesi, yaptırımlarda caydırıcılık ilkesinin etkin ve kararlı bir şekilde uygulanması ve kamu görevlilerinin bu konuda bilinçlendirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

[illegible]